

2. PLAN WYNIKOWY

Wykaz tematów i godzin przeznaczonych na ich realizację

Lp.	Temat	Liczba godzin przeznaczonych na realizację
1.	Literatura z perspektywy historycznoliterackiej	1
2.	Literatura z perspektywy rodzajów i gatunków literackich	2
3.	Rzeczywistość z perspektywy znaku	2
4.	Komunikacja językowa. Funkcje tekstów językowych	2
5.	Znana i nieznaną. Miejsce ksiąg biblijnych w kulturze europejskiej	2
6.	Kosmogonia biblijna, czyli opis stworzenia świata	1
7.	Trudna mądrość Księgi Hioba	1
8.	Poetyckość biblijnych psalmów	1
9.	Błogosławieni, czyli szczęśliwi. Kazanie na Górze	1
10.	Prosta nauka biblijnych przypowieści	1
11.	Tajemnicza księga – Apokalipsa św. Jana	2
12.	Przekłady i parafrazy Biblii	1
13.	Biblia we współczesnym języku	1
14.	Znaczenie mitologii w dziejach kultury europejskiej	2
15.	Kosmogonia mityczna	1
16.	Na Olimpie i na Ziemi	1
17.	Prometeusz	2
18.	Apollo i Dionizos	1
19.	Czas na wnioski. Funkcje i odmiany mitów	1
20.	Literatura starożytnej Grecji i Rzymu	1
21.	W świecie poetów Homera	2
22.	Teatr i dramat antycznej Grecji	1
23.	Tragiczna koncepcja ludzkiego losu w <i>Królu Edypie</i>	3
24.	Czas filozofów	2
25.	Zasady życia i twórczości według Horacego	2
26.	Z antyku wzięte, czyli o rodowodzie niektórych słów, nazw, związków wyrazowych we współczesnej polszczyźnie	1
27.	Między światem antycznym a chrześcijaństwem. <i>Quo vadis</i> H. Sienkiewicza	3
28.	Podsystem leksykalny. Sposoby wzbogacania słownictwa	2
29.	Słowa obok słów	1
30.	Tysiącletnie średniowiecze	2
31.	Teocentryzm dominantą średniowiecznej filozofii	1

Lp.	Temat	Liczba godzin przeznaczonych na realizację
32.	Sztuka średniowiecza	1
33.	Śmiech, żart, błazenada – karnawał w kulturze średniowiecza	1
34.	Literatura średniowiecza	1
35.	Średniowieczna kultura rycerska	2
36.	Średniowieczny wzorzec władcy	1
37.	Średniowieczne koncepcje świętości	3
38.	Obraz Matki Boskiej w średniowiecznej liryce maryjnej	2
39.	Literatura wobec spraw ostatecznych	2
40.	Obraz ludzkiego życia w <i>Wielkim testamencie</i> Francois Villona	1
41.	Wędrownka w zaświaty. <i>Boska komedia</i> Dantego	1
42.	Rozwój języka polskiego w dobie średniowiecza	2
43.	Średniowieczne zabytki języka polskiego	1
44.	Zapożyczenia	1
45.	Kultura języka a normy językowe	1
46.	Błędy językowe	2
47.	Kryteria poprawności językowej	2
48.	Przygotowanie wypowiedzi ustnej	1
	Godziny przewidziane na prace klasowe i sprawdziany 3x3 (sprawdzian i omówienie)	9
	Lekcje powtórzeniowe	3
	Prezentacje	2
	Razem	86 godzin lekcyjnych

PROPOZYCJA PLANU WYNIKOWEGO DO PODRĘCZNIKA JĘZYK POLSKI. ANTYK. ŚREDNIOWIECZE

Ponieważ plan wynikowy, czyli oczekiwane osiągnięcia uczniów, powinno się redagować dla każdego zespołu uczniów oddzielnie, dlatego przedstawiony zarys oczekiwań jest propozycją skierowaną do nauczyciela pracującego z klasą o średnim poziomie intelektualnym. W grupach słabszych można zrezygnować z treści o charakterze informacyjnym na rzecz rozbudowanych ćwiczeń kształcących język oraz umiejętność czytania tekstów literackich i nieliterackich.

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
1. Literatura z perspektywy historyczno-literackiej	1		<ul style="list-style-type: none"> – epoki historyczno-literackie – pojęcia: epoka literacka, prąd literacki, okres w kulturze 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia epoki w dziejach kultury – zna podstawowe czynniki kształtujące epokę – rozumie, czym jest prąd artystyczny i okres w kulturze 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia złożoność podziałów między epokami – zna i omawia czynniki wewnętrzne i zewnętrzne kształtujące epokę

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
			<ul style="list-style-type: none"> – podziały wewnętrzne epok, ich umowność – czynniki kształtujące epokę literacką – istota konwencji artystycznej – schemat przemienności epok 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje na schemacie przemienności epok – poprawnie posługuje się pojęciami – posługuje się poprawnym językiem, omawiając zagadnienia historycznoliterackie – samodzielnie porządkuje swoją wiedzę 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia i wyjaśnia, czym jest konwencja artystyczna – szczegółowo opisuje i wyjaśnia zjawiska ujęte na schemacie przemienności epok – sprawnie posługuje się językiem historycznoliterackim – dąży do pełnego uczestnictwa w kulturze i rozumienia literatury
2. Literatura z perspektywy rodzajów i gatunków literackich	2	<ul style="list-style-type: none"> – L. Staff, <i>Wysokie drzewa</i> – B. Prus, <i>Katarzynka</i> – W. Szekspir, <i>Romeo i Julia</i> – św. Paweł, <i>Hymn o miłości</i> – A. Mickiewicz, <i>Burza</i> – A. Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> – Sofokles, <i>Antygona</i> – A. Fredro, <i>Zemsta</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaje literackie i ich wyznaczniki – gatunki literackie – epika a proza, wiersz a liryka – synkretyzm gatunkowy – gatunki modne, ewolucja gatunków – przykłady utworów lub fragmentów dzieł, stanowiących ilustrację rodzajów i gatunków – tworzywo dzieła literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> – zna podział na rodzaje i gatunki literackie – rozpoznaje rodzaj i gatunek wskazanego utworu – wymienia przykłady utworów reprezentujących różne gatunki – podejmuje próbę formułowania wniosków – zna pojęcie: synkretyzm, kojarzy je z podziałem na rodzaje i gatunki literackie – poprawnie posługuje się słownictwem (np. liryka, epika, proza, wiersz itp.) – sporządza notatkę w odpowiedniej, wybranej przez siebie formie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wyróżniki rodzajowe i gatunkowe – wyjaśnia zjawisko synkretyzmu na przykładach utworów – bada zastosowaną w utworze formę wypowiedzi – analizuje fragmenty utworów, formułuje wnioski – sporządza notatkę zawierającą logicznie uporządkowane informacje i wnioski – rozpoznaje różne gatunki literackie, poprawnie je nazywając i podając przykłady – systematyzuje wiedzę
3. Rzeczywistość z perspektywy znaku	2	<ul style="list-style-type: none"> – M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, <i>Tworzywo dzieła literackiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – istota języka jako narzędzia komunikacji – wieloznaczność słowa „język” – znak, treść i forma znaku – znaki umowne i naturalne 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wieloznaczność słowa „język” – używa w różnych znaczeniach słowa „język” – zna pojęcie znaku, wskazuje znaki umowne i naturalne 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie znaku – omawia bezpośrednie i pośrednie akty mowy – rozpoznaje i wyjaśnia intencje nadawcy tekstu – samodzielnie konstruuje komunikację

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
			<ul style="list-style-type: none"> – język jako system znaków, podsystemy języka – wyraz i forma wyrazowa – akty mowy (bezpośrednie i pośrednie) – język jako tworzywo tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – zna system i podsystemy języka – redaguje komunikat, posługując się różnymi kodami – czyta i analizuje według poleceń tekst <i>Tworzywo dzieła literackiego</i>, rozumiejąc jego sens podstawowy – szuka w różnych źródłach znaczenia niejasnych dla siebie słów 	<ul style="list-style-type: none"> ty, dążąc do uzyskania maksymalnej zgodności z intencją – czyta tekst teoretycznoliteracki na poziomie dosłownym i symbolicznym, sprawnie określa kompozycję tekstu, charakteryzuje jego nadawcę – posługuje się terminologią teoretycznoliteracką
4. Komunikacja językowa. Funkcje tekstów językowych	2	– H. Kurkowska, <i>O funkcji komunikatywnej tekstu</i>	<ul style="list-style-type: none"> – akt komunikacji językowej – funkcje tekstów językowych (poznawcza, impresyjna, ekspresyjna, poetycka i inne) – język jako narzędzie kreowania świata 	<ul style="list-style-type: none"> – zna i omawia akt komunikacji językowej – wymienia podstawowe funkcje tekstów – wie, że język jest narzędziem kreowania świata – tworzy teksty, świadomie dążąc do realizacji ich określonej funkcji – czyta tekst teoretyczny, analizując jego kompozycję i sens poszczególnych akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie stosuje w tworzonych przez siebie tekstach środki językowe właściwe dla funkcji tekstu – zna funkcję kreatywną, metafizyczną i magiczną tekstów językowych; podaje stosowne przykłady tekstów – czyta tekst teoretyczny, analizując użyte w nim formy językowe – wyjaśnia, w jaki sposób język kreuje świat
5. Znana i nieznaną. Miejsce ksiąg biblijnych w kulturze europejskiej	2	– Biblia (fragmenty w przekładzie – Biblia Tysiąclecia oraz tłumaczenie Czestawa Miłosza) – M. Filipiak, <i>Człowiek współczesny a Stary Testament</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Biblia jako księga święta i arcydzieło literackie – rodowód nazw: biblia, testament – języki biblijne – powstawanie ksiąg biblijnych i ich podział – treść i sens najważniejszych ze względów kulturowych ksiąg Starego i Nowego Testamentu – księgi mądrościowe, prorockie i historyczne – kwestia autorstwa Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> – zna podział Biblii na Stary i Nowy Testament; – zna treść najważniejszych ksiąg biblijnych; – podaje przykłady ksiąg mądrościowych, prorockich i historycznych – czyta ze zrozumieniem i analizuje tekst o powstawaniu Starego Testamentu – zna materiały, na których utrwalano najstarsze zapisy ksiąg biblijnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia języki, w jakich powstała Biblia – omawia sposób powstawania ksiąg biblijnych i kwestię autorstwa – gromadzi i wypowiada argumenty o kulturotwórczej roli Biblii – wyjaśnia istotę ksiąg mądrościowych, prorockich, historycznych, zwracając uwagę na zróżnicowanie ich treści

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
			– pierwsze zapisy ksiąg biblijnych	– poprawnie posługuje się wprowadzonymi nazwami (np. testament, sacrum, profanum, biblia itd.)	– analizuje fragmenty ksiąg biblijnych, zwracając uwagę na zastosowane formy językowe
6. Kosmogonia biblijna, czyli opis stworzenia świata	1	– Księga Rodzaju – dzieła plastyczne przedstawiające Genesis – K. Bukowski, <i>Starożytne kosmogonie</i> (na podstawie <i>Biblia a literatura polska</i>)	– biblijny opis stworzenia świata – znaczenie słowa „genesis” – fragmenty Księgi Rodzaju – monoteistyczna koncepcja religijna w Biblii – obraz świata, Boga i człowieka w Księdze Rodzaju – kosmogonia biblijna wobec innych kosmogonii starożytnych – motyw dzieła stworzenia i Boga Stworzyciela w dziełach plastycznych różnych epok	– zna księgę Genesis jako rozpoczynającą Biblię i opisującą powstanie świata – czyta fragmenty księgi i omawia na jej podstawie dzieło stworzenia, zawarty w księdze obraz świata i miejsce człowieka w świecie – podaje przykłady dzieł plastycznych nawiązujących do Księgi Rodzaju – poprawnie używa słownictwa (kosmogonia, monoteizm, politeizm) – czyta tekst o starożytnych kosmogoniach, analizuje jego podstawowe znaczenie	– charakteryzuje język Księgi Rodzaju – analizuje etapy stwarzania świata i ich znaczenie w dziele kreacji – wyjaśnia miejsce człowieka w dziele stworzenia – rozpoznaje kreatywną funkcję języka w słowach odnoszących się do stworzenia świata – analizuje i interpretuje dzieła plastyczne wyobrażające motywy z Księgi Rodzaju
7. Trudna mądrość Księgi Hioba	1	– Księga Hioba – A. Kamińska, <i>Modlitwa Hioba</i> – W. J. Harrington, <i>Klucz do Biblii</i> – A. Dürer, <i>Hiob z żoną</i>	– historia Hioba – Księga Hioba jako tekst mądrościowy – znaczenie związku frazeologicznego „hiobowa wieść” – postawa Hioba jako archetyp cierpienia, istota archetypu – obraz życia ludzkiego w Księdze Hioba – Hiob w świetle literatury biblistycznej – motyw hiobowego cierpienia	– zna treść Księgi Hioba – zna i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach związek frazeologiczny „hiobowa wieść” – rozumie, czym jest archetyp – podejmuje próbę wyjaśnienia postawy Hioba jako archetypu cierpienia – poprawnie posługuje się pojęciami: podmiot liryczny, adresat wypowiedzi, metafora	– definiuje archetyp i wyjaśnia uniwersalny sens Księgi Hioba jako opowieści o ludzkim cierpieniu – czyta biblijną opowieść o Hiobie, analizując język przekazu i metaforyczny sens fragmentów – odnajduje w tekście anafory i metafory, interpretuje ich funkcję stylistyczną – analizuje wiersz i interpretuje jego

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
			w poezji współczesnej (np. A. Kamińska, <i>Modlitwa Hioba</i>)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia funkcję impresywną i poetycką wskazanego tekstu – opisuje obraz życia ludzkiego zawarty w opowieści o Hiobie – analizuje wiersz nawiązujący do Księgi Hioba, wyjaśnia jego dosłowny sens – czyta ze zrozumieniem i wyjaśnia wskazane fragmenty z tekstu Harringtona <i>Klucz do Biblii</i> 	sens przenośny, poprawnie stosuje terminy z zakresu wiedzy teoretycznoliterackiej
8. Poetyckość biblijnych psalmów	1	<ul style="list-style-type: none"> – Psalm 1 (tłum. Cz. Miłosz) – Psalm 23 (tłum. BT) – Psalm 130 (tłum. J. Wujek) 	<ul style="list-style-type: none"> – geneza i podział psalmów – obraz Boga i człowieka w psalmach – psalm jako gatunek literacki – psalterz 	<ul style="list-style-type: none"> – zna psalm jako gatunek biblijnej liryki religijnej – rozpoznaje i próbuje wyjaśnić funkcję zawartych w psalmach typowych środków stylistycznych – omawia zawarty w konkretnych tekstach obraz Boga i człowieka – analizuje psalmy jako teksty religijne i literackie – posługuje się terminem „psalterz” 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia genezę psalmów – zna autorów tłumaczeń i parafraz biblijnych psalmów – bada styl i kompozycję, wyjaśnia funkcję środków stylistycznych zawartych w psalmach – zna pojęcie wersetu biblijnego – wyjaśnia znaczenie psalmów jako tekstów kultury
9. Błogosławieni, czyli szczęśliwi. Kazanie na Górze	1	<ul style="list-style-type: none"> – Kazanie na Górze (Ewangelia św. Mateusza, tłum. BT) – Fra Angelico, <i>Kazanie na Górze</i> – J. Kasprówic, <i>Błogosławieni</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – błogosławieństwa zawarte w Kazaniu na Górze – znaczenie słownictwa zawartego w tekście (miłosierdzie, urągać itp.) – funkcja metaforycznych wyrażeń: sól ziemi, światłość świata – obraz Fra Angelico malarskim nawiązaniem do Kazania na Górze – literackie nawiązanie w wierszu Jana Kasprówicza <i>Błogosławieni</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zna treść Kazania na Górze – rozumie tekst na poziomie leksykalnym – opisuje obraz Fra Angelico – zna J. Kasprówicza jako poetę nawiązującego do motywów biblijnych – analizuje teksty kultury na poziomie dosłownym – rozumie i wyjaśnia postawę miłosierdzia 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje metaforyczne wyrażenia: sól ziemi, światłość świata – analizuje teksty kultury na poziomie metaforycznym

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
10. Prosta nauka biblijnych przypowieści	1	<ul style="list-style-type: none"> – Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie (tłum. BT) – Vincent van Gogh, <i>Miłosierny Samarytanin według Delacroix</i> – H. van Rijn Rembrandt, <i>Powrót syna marnotrawnego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przypowieść, czyli parabola – dydaktyczny charakter przypowieści – treść przypowieści o miłosiernym Samarytaninie oraz o synu marnotrawnym – związki frazeologiczne zaczerpnięte z przypowieści – parabola jako forma literacka – wizualizacja motywów parabolicznych na obrazach van Gogha i Rembrandta 	<ul style="list-style-type: none"> – zna przypowieść jako biblijną formę literacką – rekonstruuje treść wybranych przypowieści – rozumie znaczenie związków frazeologicznych: syn marnotrawny, miłosierny Samarytanin – analizuje tekst przypowieści, charakteryzuje postawy bohaterów – opisuje obrazy van Gogha i Rembrandta 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady utworów mających sens paraboliczny, wyjaśnia ich metaforyczny sens – formułuje wnioski dotyczące uniwersalnych prawd wynikających z przypowieści – analizuje środki artystyczne i ich funkcję w dziele plastycznym (kompozycja, kolorystyka)
11. Tajemnicza księga – Apokalipsa św. Jana	2	<ul style="list-style-type: none"> – Księga Apokalipsy św. Jana (BT) – A. Dürer, <i>Cztery jeźdźcy Apokalipsy</i> – H. Memling, <i>Sąd ostateczny</i> – Cz. Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i> – A. Świderekówna, <i>Rozmowy o Biblii</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – apokalipsa, czyli objawienie – geneza Księgi Apokalipsy – fragmenty tekstu obrazujące symboliczny charakter księgi – apokalipsa jako topos – dawne i współczesne znaczenie pojęcia „apokalipsa” – nawiązanie do biblijnego motywu w wierszu Miłosza <i>Piosenka o końcu świata</i> – plastyczne wizje Apokalipsy (np. obraz Memlinga <i>Sąd Ostateczny</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> – zna sens słowa „apokalipsa” – wymienia zawarte w księdze symbole – czyta ze zrozumieniem tekst biblijny – zna pojęcie: topos – opisuje obraz Memlinga <i>Sąd Ostateczny</i> – analizuje wiersz Miłosza, wskazując podmiot liryczny, określając sytuację liryczną, wyjaśniając odmienność poetyckiego obrazu od biblijnego – wymienia różne literackie i plastyczne nawiązania do Księgi Apokalipsy 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia genezę Księgi Apokalipsy – interpretuje symbole zawarte w księdze – bada i analizuje język Księgi Apokalipsy – wyjaśnia Apokalipsę jako topos – definiuje topos – analizuje alegoryczny charakter obrazu Memlinga – analizuje i interpretuje obrazy poetyckie w wierszu Miłosza – omawia ukształtowanie języka utworu
12. Przekłady i parafrazy Biblii	1	<ul style="list-style-type: none"> – Septuaginta – Wulgata – Biblia królowej Zofii – Biblia w tłum. J. Wujka – Biblia Gdańska 	<ul style="list-style-type: none"> – Septuaginta jako przekład na język grecki – Wulgata przekładem łacińskim – przekłady na język polski (katolickie i innowiercze, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna Wulgatę jako przekład Biblii na język łaciński – zna najważniejsze polskie przekłady Biblii – poprawnie posługuje się pojęciem „parafraza” 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia dzieje tłumaczeń Biblii – analizuje i wyjaśnia różnice językowe między przekładami – porównuje parafrazy psalmów, zwracając uwagę

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
		<ul style="list-style-type: none"> – Biblia Tysiąclecia – J. Kochanowski, <i>Psalms 130</i> – M. Sępa-Szarzyński, <i>Psalms CXXX Pharafrasis</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – dawne i współczesne) – przekład a parafraza – różnice językowe między polskimi przekładami Biblii – parafrazy psalmów J. Kochanowskiego i M. Sępa-Szarzyńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia obraz ludzkiego życia przedstawiony w parafrazach psalmów J. Kochanowskiego i M. Sępa-Szarzyńskiego – konstruuje syntetyczną notatkę na podstawie zgromadzonych obserwacji, wybierając właściwą formę zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> – na obraz człowieka i ludzkiego życia oraz język utworów
13. Biblia we współczesnym języku	1	<ul style="list-style-type: none"> – związki frazeologiczne wywodzące się z Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> – związki frazeologiczne o rodowodzie biblijnym – rodowód i współczesne znaczenie frazeologizmów – aforyzmy, sentencje i przysłowia wywodzące się z Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia znane związki frazeologiczne wywodzące się z Biblii i podaje ich współczesne znaczenie – zna pojęcia: aforyzm i sentencja – redaguje tekst z zastosowaniem związków frazeologicznych – konstruuje tabelę ilustrującą znaczenie dawne i współczesne biblijnych frazeologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> – zna rodowód i znaczenie biblijnych frazeologizmów – interpretuje sentencje i aforyzmy o pochodzeniu biblijnym – redaguje opowiadanie, reportaż, felieton, zainspirowany sentencją biblijną
14. Znaczenie mitologii w dziejach kultury europejskiej	2	<ul style="list-style-type: none"> – mity greckie i rzymskie – N. Davies, <i>Europa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – mit jako forma poznawania i opisu świata – mit o Europie we wstępie do <i>Europa</i> N. Daviesa – postacie mityczne jako archetypy – przykłady bohaterów mitycznych i ich uniwersalne znaczenie – mitologia jako zbiór mitów – redaktorzy mitologii, polskie wersje mitologii greckiej i rzymskiej – znaczenie słów: mitoman, mitomania 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada podstawowe mity greckie – omawia postacie mityczne jako archetypy postaw – analizuje tekst odwołujący się do mitu o Europie – analizuje dzieła sztuki stanowiące nawiązania do mitów – redaguje własny tekst (np. opowiadanie) na podstawie mitów – streszcza wskazane opowieści mityczne – rozumie i poprawnie używa słowo „mitologia” 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady postaci mitycznych stanowiących archetypiczny wzorzec zachowania – używa w poprawnym znaczeniu i w poprawnym kontekście słowa: mitoman i mitomania – rozpoznaje mity współczesnej kultury, analizuje je i wskazuje przyczyny ich powstawania

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
15. Kosmogonia mityczna	1	<ul style="list-style-type: none"> – mit o powstaniu świata, bogów i człowieka („Narodziny świata”, „Cztery wieki ludzkości”) na podstawie <i>Mitologii</i> J. Parandowskiego – Z. Kubiak, <i>Groza pierwotna (Mity Greków i Rzymian)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – mit o narodzinach świata z chaosu w wersji J. Parandowskiego – pierwsze pary bogów i ich symbolika – genealogia bogów olimpijskich – kosmogonia mityczna a biblijna – politeizm, monoteizm – mit o czterech wiekach ludzkości – chaos, kosmos 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada lub streszcza wskazane mity – charakteryzuje greckich bogów, odwołując się do ich antropomorficznych wyobrażeń – porównuje kosmogonię mitologiczną i biblijną – sporządza słowniczek bogów greckich – sporządza notatkę w postaci tabeli 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenia słów: politeizm, kosmogonia – zna pierwotne znaczenia słów: chaos i kosmos – analizuje i interpretuje mitologiczną historię powstania świata i czterech wieków ludzkości – świadomie pracuje nad kompozycją ustnej wypowiedzi
16. Na Olimpie i na Ziemi	1	<ul style="list-style-type: none"> – malowidła na greckich wazach – antyczne rzeźby wyobrażające bóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> – świat mitycznych bogów i ich wyobrażenie – dziedziny władzy wybranych bogów – kult herosów – obraz ludzkiego życia w mitach – konkretyzacja wyobrażeń o bóstwach w dziełach sztuki (rzeźba, malarstwo wazowe) 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia i charakteryzuje najsłynniejszych bogów greckich – wymienia różne dziedziny twórczości plastycznej wykorzystujące motywy bóstw antycznych – zna znaczenie słowa „heros”, poprawnie używa słów pochodnych – charakteryzuje mitycznego herosa 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje mityczne wyobrażenia bogów z typowymi zachowaniami człowieka, formułuje wnioski – zbiera informacje o artystycznych przedstawieniach bóstw, korzystając z różnych źródeł – porównuje literackie i plastyczne wyobrażenia bóstw
17. Prometeusz	2	<ul style="list-style-type: none"> – mit o Prometeuszu według J. Parandowskiego – obraz Tycjana <i>Prometeusz</i> – L. Staffa, <i>Prometeusz</i> i Z. Herberta, <i>Stary Prometeusz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – mit o Prometeuszu – prometeizm uniwersalną postawą ludzką – wizja początków ludzkości w micie prometejskim – Prometeusz na obrazie Tycjana i w wierszach Staffa oraz Herberta – środki artystycznego wyrazu w malarstwie i literaturze 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada mit o Prometeuszu, konstruuje plan wydarzeń – zna mityczną wersję pojawienia się istoty ludzkiej na świecie – rozpoznaje środki wyrazu artystycznego w różnych dziełach sztuki – podejmuje próbę wyjaśnienia postawy prometejskiej – porównuje literacką wersję mitu z hasłem słownikowym 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje prometeizm, wyjaśnia charakter tej postawy – rozpoznaje tworzywo różnych dziedzin artystycznych – wyjaśnia sens metaforycznych wyrażen zawartych w micie – omawia zawartą w micie wizję człowieka – interpretuje malarzkie wyobrażenie Prometeusza – wskazuje źródło humoru w wierszu Staffa i wyjaśnia funkcję ironii

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
				<ul style="list-style-type: none"> – opisuje malarskie wyobrażenia Prometeusza – określa temat, stawia hipotezy interpretacyjne, charakteryzuje podmiot mówiący w wierszach Staffa i Herberta 	<ul style="list-style-type: none"> – w utworze Herberta – interpretuje metaforyczny sens wyrażeń w wierszu Herberta <i>Stary Prometeusz</i>
18. Apollo i Dionizos	1	<ul style="list-style-type: none"> – mit o Apollinie i Marsjaszu (w: Z. Kubiak, <i>Mity Greków i Rzymian</i>) – Z. Herbert, <i>Apollo i Marsjasz</i> – Apollo Belwederski – obraz M. M. Caravaggia <i>Dionizos</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Apollo i muzy oraz Dionizos jako znaczące motywy kulturowe – mityczna opowieść o Apollinie i Marsjaszu w wersji Z. Kubiaka – literackie nawiązanie do mitycznej historii w wierszu Herberta <i>Apollo i Marsjasz</i> – Apollo i Dionizos w malarstwie europejskim 	<ul style="list-style-type: none"> – zna i omawia postaci mityczne: muzy, Apollo, Dionizos, Marsjasz – charakteryzuje postaci mityczne – omawia kulturową funkcję wskazanych postaci – formułuje hipotezy interpretacyjne do wiersza Herberta – czyta ze zrozumieniem wskazany mit – wyszukuje w tekście istotne informacje 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenie podanych postaci mitycznych w dziejach kultury europejskiej – analizuje i interpretuje wiersz Herberta <i>Apollo i Marsjasz</i> – zna koncepcję Nietzsche'go na temat żywiołu apollońskiego i dionizyjskiego w sztuce
19. Czas na wnioski. Funkcje i odmiany mitów	1		<ul style="list-style-type: none"> – funkcje mitów – podział opowieści mitycznych – obraz życia ludzkiego w mitach greckich – współczesne mitotwórstwo – mity jako inspiracja współczesnej kinematografii – funkcjonalność opowieści mitycznych w kulturze europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje postaci mityczne, opowiada o nich – opowiada (streszcza) wskazane mity – porównuje mity i bohaterów mitycznych – podaje przykłady współczesnych mitów – analizuje funkcję motywów mitologicznych w wybranych dziełach plastycznych i literackich – redaguje wypowiedź na podstawie zgromadzonej wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> – dzieli mity ze względu na ich funkcję i temat – konstruuje scenariusz filmu opartego na opowieści mitycznej – wskazuje przykłady współczesnych mitów, wyjaśnia ich kulturowe znaczenie – redaguje wypowiedź wykorzystując zdobytą wiedzę o mitach

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
20. Literatura starożytna Grecji i Rzymu	1	– fragmenty utworów Symonidesa, Saffony, Tyrtajosa	– zarys historii starożytnej literatury greckiej i rzymskiej – <i>mimesis</i> jako sztuka naśladowcza – geneza liryki – Tyrtajos, Saffona, Anakreont, Symonides jako najwybitniejsi twórcy greckiej liryki – gatunki literackie o rodowodzie starogreckim	– porządkuje wiedzę o twórczości literackiej antyku – zna pojęcie <i>mimesis</i> – wymienia przedstawicieli liryki greckiej – określa temat wskazanych fragmentów utworów – zna i poprawnie używa pojęcia: tren, liryka tyrtajska, anakreontyk – konstruuje syntetyczną notatkę	– interpretuje fragmenty utworów – rozpoznaje gatunki liryczne (anakreontyk, tren i inne) – charakteryzuje istotę twórczości Saffony, Anakreonta, Symonidesa i Tyrtajosa – posługuje się pojęciem <i>mimesis</i> w wypowiedziach o literaturze i sztuce antycznej
21. W świecie poematów Homera	2	– Homer, <i>Iliada</i> , <i>Odyseja</i> – L. Staffa, <i>Odys</i> – M. Jastrun, <i>Czytanie Homera</i>	– Homer i jego dzieła – treść <i>Iliady</i> – mit o Troi i jego bohaterowie – cechy eposu homeryckiego – nadawca, adresat i styl inwokacji – idealizacja, realizm i fantastyka w prezentacji postaci i ich życia – fragmenty poematu ilustrujące zabiegi służące kreacji postaci – styl eposu – treść i znaczenie <i>Odysei</i> – nawiązanie do <i>Odysei</i> w wierszu Staffa <i>Odys</i> – motywy zaczerpnięte z dzieł Homera w malarstwie europejskim (wybrane przykłady)	– przedstawia Homera jako autora <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> , greckiego aoidę, którego dzieje obrosły legendą – opowiada mit o wojnie trojańskiej, wymienia jego bohaterów, dzieląc ich na postacie bogów, herosów i ludzi – charakteryzuje bohaterów eposu – nazywa podstawowe cechy eposu homeryckiego (inwokacja, dwie płaszczyzny fabularne, heksametr, styl wysoki, treść osadzona w przełomowym momencie) – opowiada o Odyseuszu i jego wędrówce – czyta i analizuje wskazane fragmenty utworów – analizuje dzieło plastyczne, stanowiące nawiązanie do eposów homeryckich (na wybranym przykładzie) – czyta i analizuje wiersz Staffa <i>Odys</i> oraz Jastruna <i>Czytanie Homera</i>	– definiuje inwokację – rozpoznaje i wyjaśnia zabiegi służące kreacji bohaterów – interpretuje funkcję nawiązań do twórczości Homera w dziełach plastycznych – charakteryzuje bohaterów eposu, odnajdując w nich odwieczne ludzkie zalety i słabości – analizuje wskazane fragmenty eposów, wyjaśniając sens realizmu, idealizacji i fantastyki – charakteryzuje styl dzieł Homera – odnajduje w <i>Odysei</i> topos wędrówki – interpretuje tekst poetycki nawiązujący do twórczości Homera

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
22. Teatr i dramat antycznej Grecji	1	– A. Banach, <i>Tragedia grecka. Człowiek wyidealizowany</i>	– historia greckiego teatru – kształt antycznej budowli teatralnej – rodowód dramatu – aktor i jego wygląd w teatrze greckim – społeczna funkcja teatru (<i>katharsis</i>) – esej o teatrze greckim (A. Banach, <i>Tragedia grecka. Człowiek wyidealizowany</i>)	– opisuje grecki teatr, aktora i przedstawienie – wymienia tragedię i komedię jako gatunki dramatyczne – czyta, rozumiejąc tekst eseju – tworzy słownik pojęć związanych z teatrem antycznym – zbiera i zapisuje bibliografię odnoszącą się do teatru antycznego – zbiera materiały do portfolio – tworzy spójną notatkę dotyczącą omawianych tematów	– omawia zjawiska związane z dziejami teatru – zna, wyjaśnia, używa w wypowiedziach termin <i>katharsis</i> – czyta esej, interpretuje wskazane fragmenty
23. Tragiczna koncepcja ludzkiego losu w <i>Królu Edypie</i>	3	– mit o Labdakidach (J. Parandowski, <i>Legendsy tebańskie</i>) – Sofokles, <i>Król Edyp</i> – W. Tatarkiewicz, <i>Historia estetyki</i>	– mit o rodzie Labdakidów ze szczególnym uwzględnieniem postaci Edypa – tragedia antyczna i jej wyróżniki (budowa, cechy stylu, bohaterowie, temat) – Sofokles, Ajschylos i Eurypides, wybitni tragicy antycznej Grecji – mityczne bóstwa przeznaczenia (Fatam, Fortuna, Mojry) – koncepcja ludzkiego losu w tragedii – tragizm jako kategoria estetyczna – konflikt tragiczny, ironia tragiczna – treść dramatu <i>Król Edyp</i>	– zna i streszcza mit o rodzie Labdakidów – zna treść dramatu Sofoklesa <i>Król Edyp</i> – analizuje dzieje tytułowego bohatera, uwzględniając tragiczny wymiar jego losu – szuka informacji na temat greckich dramatopisarzy – czyta ze zrozumieniem fragment <i>Historii estetyki</i> Tatarkiewicza – analizuje i interpretuje fragment dramatu – redaguje własną wypowiedź na zadany temat na podstawie analizy fragmentu utworu	– analizuje uniwersalne prawdy egzystencjalne wynikające z mitu – charakteryzuje tragedię antyczną – zna mityczne bóstwa przeznaczenia – definiuje tragizm, ironię tragiczną i winę tragiczną – formułuje wnioski dotyczące ludzkiego życia na podstawie fragmentów dramatu

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
24. Czas filozofów	2	<ul style="list-style-type: none"> – Platon, <i>Obrona Sokratesa, Państwo</i> – Seneka, <i>O życiu szczęśliwym</i> – Rafael, <i>Szkola ateńska</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – filozofia jako dziedzina wiedzy – zakres etyki, estetyki, epistemologii, metafizyki – filozofowie starożytnej Grecji i systemy filozoficzne – <i>Obrona Sokratesa i Państwo</i> Platona (fragmenty) – <i>O życiu szczęśliwym</i> Seneki – aforyzmy w wypowiedziach filozoficznych 	<ul style="list-style-type: none"> – zna Sokratesa, Platona, Arystotelesa, Senekę, Epikura jako filozofów antyku – wie, czym zajmuje się filozofia – formułuje pytania natury filozoficznej – nazywa systemy filozoficzne antyku – wie, czym jest aforyzm – interpretuje aforyzmy filozofów antyku 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i omawia dziedziny filozofii – wyjaśnia poglądy filozoficzne Arystotelesa, Platona, Sokratesa, Seneki – charakteryzuje poglądy epikurejczyków i stoików – czyta teksty filozoficzne, analizując zawarte w nich poglądy – interpretuje aforyzmy filozoficzne w szerszym kontekście poglądów autora sentencji
25. Zasady życia i twórczości według Horacego	2	<ul style="list-style-type: none"> – Horacy, <i>O co poeta prosi Apollina, Do Deliusza, Wybudowałem pomnik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – życie i dzieła Horacego – oda jako gatunek literacki – horacjanizm jako postawa życiowa i twórcza – motywy horacjańskie 	<ul style="list-style-type: none"> – zna Horacego jako poetę antycznego Rzymu – cytuje najbardziej znane myśli horacjańskie – uzasadnia aktualność prawd życiowych Horacego – czyta i analizuje wybrane ody, zwracając uwagę na podmiot liryczny, adresata i zawarte w nich przykłady życiowych wartości 	<ul style="list-style-type: none"> – redaguje pisemną wypowiedź o proponowanych przez Horacego wartościach – definiuje odę jako gatunek literacki – omawia horacjanizm jako postawę wobec życia i twórczości artystycznej – wyjaśnia zasady, którymi kierował się Horacy i które zalecał innym – analizuje i interpretuje wybrane ody, omawiając podmiot mówiący, adresata, sytuację liryczną, cechy języka
26. Z antyku wzięte, czyli o rodowodzie niektórych słów, nazw i związków wyrazowych we współczesnej polszczyźnie	1		<ul style="list-style-type: none"> – kultura antyczna źródłem słów, związków frazeologicznych, nazw różnych zjawisk – frazeologia o rodowodzie antycznym – poprawność frazeologiczna – nazewnictwo nawiązujące do antyku (astronomia, medycyna, usługi, technika itd.) 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia związki frazeologiczne i wyrazy obecne we współczesnej polszczyźnie, wywodzące się z antyku – zna zasady poprawnego posługiwania się związkami frazeologicznymi – poprawnie posługuje się słownictwem i frazeologią zaczerpniętą z antyku 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wpływ kultury starożytnej na język – wymienia nazwy o rodowodzie antycznym, zna ich źródło i pierwotne znaczenie – bada język, obserwuje zjawiska występujące w obszarze językowym – świadomie używa słów i związków frazeologicznych

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
				<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie i pochodzenie używanych frazeologizmów – tworzy wypowiedzi udane pod względem stylistycznym (unikając powtórzeń, stosując zróżnicowane słownictwo i związki frazeologiczne) – przedstawia na przykładach funkcjonowanie nazewnictwa wywodzącego się z kultury starożytnej 	
27. Między światem antycznym a chrześcijaństwem. <i>Quo vadis</i> H. Sienkiewicza	3	<ul style="list-style-type: none"> – H. Sienkiewicz, <i>Quo vadis</i> – obraz H. Sienkiewicza <i>Dirce chrześcijańska</i> – T. Bujnicki, <i>Bestseller</i> – <i>arcydzieło</i> – <i>kić?</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – powieść historyczna – składniki świata przedstawionego utworu (bohaterowie, czas i miejsce wydarzeń, akcja i fabuła, narrator, narracja) – Sienkiewicz jako autor powieści historycznych okresu realizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – zna genezę powieści – zna treść powieści <i>Quo vadis</i> – opisuje świat przedstawiony dzieła – charakteryzuje na podstawie fragmentów bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia sposoby prezentowania postaci – charakteryzuje narrację – czyta tekst krytycznoliteracki, analizuje go na podstawie poleceń – omawia literackie sposoby kreowania bohaterów – wyraża sądy na temat zaprezentowanych postaw i problemów, popiera swoje stanowisko argumentami
28. Podsystem leksykalny. Sposoby wzbogacania słownictwa	2		<ul style="list-style-type: none"> – podsystem leksykalny – słownictwo czynne i bierne – sposoby bogacenia słownictwa: derywacja, zapożyczenia, tworzenie skrótowców, neologizmy – bogacenie słownictwa a poprawność językowa 	<ul style="list-style-type: none"> – zna podział na słownictwo czynne i bierne, podaje przykłady – omawia sposoby bogacenia zasobu leksykalnego – zna języki stanowiące źródło zapożyczeń dla polszczyzny – posługuje się zapożyczeniami, zastępuje słowa zapożyczone rodzimymi 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia podsystem leksykalny – omawia funkcjonalność zapożyczeń – analizuje źródła zapożyczeń i przychylny wpływ konkretnych języków na polszczyznę – sprawnie posługuje się neologizmami

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
			<ul style="list-style-type: none"> – puryzm językowy wobec zapożyczeń – internacjonalizmy – historia i źródła zapożyczeń 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się neologizmami i zapożyczeniami we własnych wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie dobiera środki językowe, redagując wypowiedź
29. Słowa obok słów	1		<ul style="list-style-type: none"> – synonimy i ich rodzaje – antonimy – polisemy – homonimy – przydatność stylistyczna par wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się w wypowiedziach synonimami – podaje przykłady antonimów, polisemów i homonimów – używa homonimów w sposób niezakłócający komunikacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – określa różnice znaczeniowe i stylistyczne między synonimami – rozpoznaje nacechowanie emocjonalne synonimów – ocenia przydatność antonimów w literaturze pięknej oraz wypowiedziach nieartyistycznych – umiejętnie używa polisemów, aby uniknąć wieloznaczności
30. Tysiąclecie średniowiecze	2	– T. Witzcak, <i>Średniowiecze</i>	<ul style="list-style-type: none"> – geneza nazwy epoki – ramy czasowe – zjawiska towarzyszące formowaniu się kultury średniowiecznej Europy (upadek cesarstwa zachodniego, wędrówki ludów, upadek Konstantynopola, wynalezienie druku) – cechy cywilizacji średniowiecza – tekst wprowadzenia do książki T. Witzcaka <i>Średniowiecze</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zna ramy czasowe epoki średniowiecza – wymienia istotne zjawiska tworzące kulturę epoki – omawia znaczące cechy cywilizacji średniowiecznej Europy – czyta ze zrozumieniem tekst wprowadzający – streszcza fragment tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje zjawiska kulturotwórcze – wyjaśnia wartość kultury średniowiecznej – posługuje się właściwą terminologią (np. alegoryczność, dualizm itd.)
31. Teocentryzm dominantą średniowiecznej filozofii	1	– Św. Augustyn, <i>Wyznania</i>	<ul style="list-style-type: none"> – istota teocentryzmu – średniowieczne miniatury przedstawiające motywy Boskiego majestatu a pogląd teocentryczny – święty Augustyn, jego życie, poglądy, augustynizm 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie teocentryzmu – zna św. Augustyna i św. Tomasza z Akwinu jako filozofów średniowiecza – czyta fragmenty <i>Wyznań</i> św. Augustyna 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia poglądy św. Augustyna i Tomasza, używając terminów: teocentryzm, gradualizm, dualizm, scholastyka – analizuje miniatury średniowieczne pod kątem przedstawionego w nich wyobrażenia pozy-

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
			<ul style="list-style-type: none"> – fragment <i>Wyznań</i> św. Augustyna – św. Tomasz z Akwinu, tomizm i jego założenia, scholastyka 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje informacje o św. Tomaszu – tworzy syntetyczną notatkę 	<ul style="list-style-type: none"> – cji i stosunku Boga wobec świata doczesnego – wyjaśnia koncepcję ludzkiego życia i relacji między Bogiem a człowiekiem w filozofii św. Augustyna
32. Sztuka średniowiecza	1	<ul style="list-style-type: none"> – Z. Herbert, <i>Barbarzyńca w ogrodzie</i> – architektura, malarstwo, rzeźba romańska i gotycka 	<ul style="list-style-type: none"> – alegoryczność i symboliczność średniowiecznej sztuki – tekst z zakresu estetyki – <i>Makrokosmos i mikrokosmos</i> A. Guriewicza – styl romański, cechy wyróżniające, przykłady zabytków romańskich – styl gotycki, cechy, przykłady zabytków gotyckich – esej Z. Herberta <i>Kamień z katedry</i> ze zbioru <i>Barbarzyńca w ogrodzie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje symbol i alegorię jako cechy wyróżniające sztukę średniowiecza – zna styl romański i gotycki, wymienia najbardziej typowe cechy tych kierunków – podaje znane przykłady zabytków sztuki romańskiej i gotyckiej – czyta tekst o sztuce średniowiecza, rozumiejąc go na poziomie leksykalnym, realizuje polecenia do tekstu – rozpoznaje styl wskazanego obiektu, podaje argumenty uzasadniające wybór 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia symbol i alegorię – wymienia cechy stylu romańskiego i przykładowe zabytki romańskie – wymienia cechy stylu gotyckiego, podaje przykłady zabytków – analizuje wybrane dzieło, wskazując cechy jego stylu – porównuje arcydzieła architektury różnych krajów – analizuje przykłady dzieł plastycznych (malarstwo, rzeźba) romańskich i gotyckich
33. Śmiech, żart, błazenada – karnawał w kulturze średniowiecza	1	<ul style="list-style-type: none"> – Jan z Koszycek, <i>Rozmowy, które miał król Salomon Mądry z Marchołem...</i> – M. Bachtin, <i>Twórczość Franciszka Rabalais...</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – literatura karnawałowa – motyw Marchoła – błazenada jako sposób budowania świata utworu i kreowania bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst Michała Bachtina i omawia sposoby funkcjonowania motywu karnawału w średniowieczu – opisuje wygląd Marchoła i jego żony 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia na podstawie tekstów funkcję karnawału w kulturze średniowiecza – wskazuje i wyjaśnia sposób kreowania bohatera
34. Literatura średniowiecza	1	<ul style="list-style-type: none"> – W. Tatariewicz, <i>Estetyka średniowiecza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – cele średniowiecznej literatury – wzorce parenetyczne – religijne i świeckie gatunki literackie epoki średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> – zna cele literatury wieków średnich – wymienia wzorce parenetyczne – wymienia i definiuje najważniejsze gatunki literackie epoki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia istotę i źródło parenezy oraz anonimowości dzieł średniowiecznych – charakteryzuje średniowieczne gatunki dramatyczne

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
			<ul style="list-style-type: none"> – krzyż i miecz jako symboliczne motywy literackie epoki – anonimowość dzieł literackich 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst W. Tarkiewicza, podaje kryteria piękna w poezji – charakteryzuje wzorce osobowe epoki 	
35. Średniowieczna kultura rycerska	2	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Pieśń o Rolandzie</i> – <i>Dzieje Tristana i Izoldy</i> – A. Mickiewicz, <i>Grażyna</i> – H. Sienkiewicz, <i>Potop</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – tekst M. Ossowskiej <i>Rycerz w średniowieczu</i> – <i>Pieśń o Rolandzie</i> przykładem eposu rycerskiego – idealny rycerz Roland – sylwetka bohatera – <i>Dzieje Tristana i Izoldy</i> jako romans rycerski – Michał Wołodyjowski nawiązaniem do ideału rycerza 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy idealnego rycerza – opowiada dzieje Rolanda na podstawie fragmentów utworu – zna epos i romans rycerski jako gatunki prezentujące postacie średniowiecznych rycerzy – opowiada losy Tristana i Izoldy – omawia postać bohatera <i>Pana Wołodyjowskiego</i> jako przykład idealnego rycerza – czyta ze zrozumieniem tekst eseju M. Ossowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje obraz średniowiecznego rycerza, porównując Rolanda i Tristana – wyjaśnia zastosowany w eposie rycerskim zabieg idealizacji postaci literackiej – wyjaśnia tragizm bohaterów <i>Dziejów Tristana i Izoldy</i> – charakteryzuje Michała Wołodyjowskiego jako Małego Rycerza, porównując go do średniowiecznego wzorca rycerskiego – analizuje zabieg idealizacji bohatera literackiego na podstawie utworu Sienkiewicza
36. Średniowieczny wzorec władcy	1	<ul style="list-style-type: none"> – Gall Anonim, <i>Kronika</i> – <i>Pieśń o Rolandzie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – idealizacja postaci średniowiecznego władcy – Karol Wielki w literaturze i malarstwie – Bolesław Chrobry w <i>Kronice</i> Galla Anonima – historiografia jako dział piśmiennictwa – tekst <i>O kronice Galla...</i> M. Plezia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia model władcy jako jeden z paradygmatycznych ideałów średniowiecza – wymienia literackie przykłady idealnych władców – omawia model władcy – charakteryzuje władcę w <i>Pieśni o Rolandzie</i> i <i>Kronice</i> Galla Anonima – sporządza notatkę na podstawie tekstu historycznoliterackiego – zna historiografię jako dział piśmiennictwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia potrzebę kreacji ideału władcy w średniowieczu – wyszukuje w podanym fragmencie utworu cytaty potwierdzające sformułowane wcześniej wnioski – analizując tekst, wskazuje zabiegi służące kreacji bohatera

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
37. Średniowieczne koncepcje świętości	3	<ul style="list-style-type: none"> – J. de Voragine, <i>Złota legenda</i> – <i>Legenda o świętym Aleksym</i> – <i>Kwiatki św. Franciszka</i> – J. Twardowski, <i>Trochę plotek o świętych</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – hagiografia średniowieczna – <i>Legenda o św. Aleksym</i> przykładem średniowiecznej legendy o świętym – asceta i asceza – kreacja świętego doby średniowiecza – <i>Złota legenda</i> J. de Voragine źródłem wizerunków świętego – legenda o świętym jako gatunek literacki – <i>Kwiatki św. Franciszka</i> przykładem hagiografii i źródłem wiedzy o franciszkanizmie – dwa modele średniowiecznego świętego – nawiązanie do postawy świętego w wierszu J. Twardowskiego <i>Trochę plotek o świętych</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie hagiografii – opowiada dzieje świętego Aleksego na podstawie fragmentów legendy – zna pojęcia: asceta i asceza – wymienia cechy średniowiecznego ascety – opowiada historię o świętym Franciszku i nawróceniu wilka – streszcza fragment <i>Kwiatków św. Franciszka</i> – konstruuje tabelę, porównując wizerunek świętego Aleksego i Franciszka 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje świętego – ascetę – wyjaśnia pojęcie hagiografii w kontekście wiedzy o średniowieczu – analizuje wiersz J. Twardowskiego <i>Trochę plotek o świętych</i>, interpretuje zawarte w nim metafory – omawia postawę franciszkańską – rozważa wartość franciszkanizmu ze współczesnego punktu widzenia i ideałów średniowiecza i współczesności
38. Obraz Matki Boskiej w średniowiecznej liryce maryjnej	2	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Bogurodzica</i> – <i>Żale Matki Bożej pod Krzyżem</i> – M. Hillar, <i>Madonna z Krużlowej</i> – <i>Madonna z Krużlowej</i> (rzeźba średniowieczna) 	<ul style="list-style-type: none"> – obecność motywu Maryi w średniowiecznych tekstach kultury, źródła popularności – <i>Bogurodzica</i> zabytkiem kultury i arcydziełem polskiej literatury – obraz Maryi w <i>Bogurodzicy</i> – archaizm – motyw <i>deesis</i> – <i>Żale Matki Bożej pod Krzyżem</i> wyobrażeniem biblijnej sytuacji – podmiot mówiący i adresaci – w utworze <i>Żale...</i> – motyw <i>Stabat Mater</i> w sztuce średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia średniowieczne utwory i dzieła sztuki, w których obecny jest wizerunek Maryi – omawia <i>Bogurodzicę</i> jako arcydzieło liryki religijnej i zabytek językowy kultury średniowiecza – omawia <i>Żale Matki Boskiej pod Krzyżem</i>, analizując podmiot mówiący, adresatów i sytuację liryczną – zna pojęcie „archaizm” i posługuje się nim 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje wizerunek Maryi w <i>Bogurodzicy</i> – porównuje język tekstu średniowiecznego ze współczesną polszczyzną – wskazuje i analizuje w utworach różne typy archaizmów – analizuje i interpretuje wiersz M. Hillar, znajdując w nim poetycką refleksję o średniowiecznej sztuce

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
			<ul style="list-style-type: none"> – postać Matki Bożej w średniowiecznej rzeźbie – wiersz M. Hillar poetycką refleksją wobec średniowiecznej rzeźby <i>Madonna z Krużlowej</i> – środki artystycznego wyrazu we współczesnym wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> przy omawianiu języka utworów – porównuje dwa wizerunki Maryi w liryce polskiego średniowiecza 	
39. Literatura wobec spraw ostatecznych	2	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze śmiercią</i> – H. Holbein Młodszy, <i>Taniec śmierci</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – popularność motywu śmierci w kulturze średniowiecza – literacki opis śmierci świętego, rycerza i władcy – <i>danse macabre</i> w literaturze i sztukach plastycznych – alegoryczny obraz śmierci w <i>Rozmowie Mistrza Polikarpa ze śmiercią</i> – grafiki H. Holbeina realizacją motywu <i>danse macabre</i> – M. Włodarski, <i>W średniowiecznym kręgu śmierci</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia utwory zawierające omawiany motyw – opowiada treść <i>Rozmowy Mistrza Polikarpa...</i> – opisuje sytuacje przedstawione na grafikach H. Holbeina – analizuje fragmenty <i>Pieśni o Rolandzie</i> oraz <i>Legendy o świętym Aleksym</i>, analizując sceny śmierci bohatera – czyta tekst eseju historycznoliterackiego analizując zawarte w nim poglądy 	<ul style="list-style-type: none"> – zna motyw <i>danse macabre</i> oraz jego kontekst kulturowy – wyjaśnia źródło popularności motywu – wyjaśnia alegorię i jej funkcję w <i>Rozmowie Mistrza Polikarpa...</i> – porównuje wykorzystanie <i>danse macabre</i> w tekstach literackich i dziełach plastycznych, zwraca uwagę na środki artystyczne
40. Obraz ludzkiego życia w <i>Wielkim testamencie</i> F. Villona	1	– F. Villon, <i>Wielki testament</i>	<ul style="list-style-type: none"> – biografia średniowiecznego twórcy-awanturnika – motyw <i>ubi sunt</i> – podmiot liryczny utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – zna sylwetkę autora i istotę treści <i>Wielkiego testamentu</i> – wymienia tematy obecne w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta i wyjaśnia sens fragmentów utworu – zna motyw <i>ubi sunt</i>, wyjaśnia jego sens na podstawie fragmentów utworu Villona – interpretuje wskazane fragmenty – wyjaśnia liryczność tekstu – omawia zawarty w tekście obraz życia ludzkiego

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
41. Wędrowka w zaświatach. <i>Boska komedia</i> Dantego	1	<ul style="list-style-type: none"> – Dante, <i>Boska komedia</i> – plastyczne wyobrażenia świata <i>Boskiej komedii</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Dante i jego dzieło – geneza, kompozycja i styl <i>Boskiej komedii</i> – treść poszczególnych części utworu – bohater <i>Boskiej komedii</i> i jego przewodnicy po zaświatach – średniowieczne i renesansowe cechy utworu – <i>Boska komedia</i> jako inspiracja dla artystów malarzy, rzeźbiarzy 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia sylwetkę twórczą Dantego – omawia kompozycję <i>Boskiej komedii</i>, wskazuje trójkę jako zasadę organizacyjną utworu – opisuje świat przedstawiony (w zarysie) – analizując treść fragmentów <i>Piekiła</i>, wyjaśnia istotę scen dantejskich – analizuje plastyczne wyobrażenia świata utworu Dantego – omawia alegoryczność utworu na przykładach – rozpoznaje i wyjaśnia na przykładach elementy średniowieczne i renesansowe w utworze Dantego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się słowem „prekursor” – wyjaśnia kulturotwórczą funkcję dzieła Dantego
42. Rozwój języka polskiego w dobie średniowiecza	2		<ul style="list-style-type: none"> – okres staropolski rozwoju języka polskiego – dawne procesy fonetyczne i ich ślady we współczesnym języku polskim: palatalizacja, przegłos polski, zanik jerów, wydłużenie zastępcze – zmiany we fleksji, zanik liczby dualnej – zmiany znaczeniowe (rozszerzenie, przesunięcie, zawężenie znaczenia) – archaizmy, słownictwo bierne i czynne 	<ul style="list-style-type: none"> – zna podział dzieł języka, wyróżnia w nim okres staropolski – wymienia dawne procesy fonetyczne – omawia zmiany w obrębie znaczenia wyrazów – zna podział wyrazów na: archaizmy, słownictwo czynne i bierne – analizuje teksty staropolskie, odnajdując w nich ślady dawnych procesów fonetycznych – podaje przykłady wyrazów, których znaczenie uległo zmianie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia na przykładach palatalizację, przegłos polski, skutek zaniku jerów, wydłużenie zastępcze – przedstawia na przykładach archaizmy, słownictwo bierne i czynne – poprawnie posługuje się terminologią językoznawczą – analizuje samodzielnie tekst staropolski, omawia zmiany, jakie zaszły w języku

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
43. Średniowieczne zabytki języka polskiego	1	<ul style="list-style-type: none"> – Geograf Bawarski, <i>Dagome iudex</i>, – <i>Kronika</i> biskupa Thietmara – <i>Bulla gnieźnieńska</i> – <i>Księga henrykowska</i> – <i>Kazania świętokrzyskie</i> – <i>Kazania gnieźnieńskie</i> – <i>Psalterz puławski</i> – <i>Psalterz floriański</i> – <i>Słota, O chlebowym stole</i> – <i>Satyra na leniwych chłopów</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zabytek języka – najstarsze polskie zabytki językowe – religijny i świecki charakter zabytków języka 	<ul style="list-style-type: none"> – zna sens wyrażenia „zabytek języka” – wymienia przykłady zabytków języka polskiego – zna historię powstawania najstarszych tekstów – konstruuje notatkę w formie tabeli, uwzględniając czas powstania tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia kształtowanie się polskiego piśmiennictwa staropolskiego na podstawie zgromadzonych przykładów – wyjaśnia znaczenie danego tekstu dla polskiej kultury i rozwoju języka
44. Zapożyczenia	1		<ul style="list-style-type: none"> – istota zapożyczeń – wpływy czeskie, germańskie i łacińskie – przyczyny polityczne i kulturowe wpływów obcych języków na polszczyznę – ocena funkcjonalności zapożyczeń 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że zapożyczenia to sposób poszerzania zasobu leksykalnego polszczyzny dawniej i dziś – wymienia języki wpływające na rozwój polszczyzny i poszerzenie jej zasobu leksykalnego – omawia czynniki decydujące o wpływie konkretnych języków na język polski 	<ul style="list-style-type: none"> – zna nazwy: łacinyzmy, bohemizmy, germanizmy; – wyjaśnia rodowód zapożyczeń w okresie staropolskim rozwoju polszczyzny – formułuje wnioski dotyczące funkcjonalności zapożyczonych wyrazów i konstrukcji gramatycznych – porównuje proces przejmowania obcych elementów językowych współcześnie i dawniej – rozpoznaje rodowód niektórych wyrazów wywodzących się z różnych języków
45. Kultura języka a normy językowe	1		<ul style="list-style-type: none"> – zakres kultury języka – sposoby podnoszenia kultury własnego języka – potoczna i wzorcowa norma językowa – błąd językowy 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje kulturę języka, błąd językowy, normę językową – zna potoczną i wzorcową normę językową 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia na przykładach sposoby podnoszenia kultury wypowiedzi – analizuje tekst wskazując w nim udane innowacje językowe

Tematyka	Liczba godz.	Teksty kultury	Treści programowe	Osiągnięcia ucznia – poziom podstawowy	Osiągnięcia ucznia – poziom ponadpodstawowy
			<ul style="list-style-type: none"> – błąd a innowacja językowa 	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia błąd od innowacji językowej – wymienia przyczyny powstawania błędów językowych – wskazuje w tekście błędy językowe i proponuje wersję poprawną 	
46. Błędy językowe	2		<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny powstawania błędów językowych – typy błędów (w zakresie wymowy i pisowni) – błędy gramatyczne, stylistyczne i leksykalne 	<ul style="list-style-type: none"> – zna typy błędów językowych – analizuje wypowiedzi oceniając ich poprawność – posługuje się słownikami i wydawnictwami poprawnościowymi przy ocenie poprawności wypowiedzeń – dokonuje stylistycznej korekty tekstu, usuwając nadmiar zapożyczeń 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia błędy zapisu – opisuje błędy wymowy – wymienia błędy gramatyczne i ich rodzaje – wyjaśnia na przykładach przyczyny powstawania błędów różnych typów – wskazuje w wypowiedziach błędy słownikowe, frazeologiczne i słowotwórcze, poprawia je, proponując wersję zgodną z normą
47. Kryteria poprawności językowej	2		<ul style="list-style-type: none"> – kryteria poprawności językowej w ocenie wypowiedzi – kryterium autorytetu kulturalnego, zwyczaju społecznego, zgodności z systemem języka, funkcjonalne i narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> – zna kryteria poprawności językowej – wymienia osoby, które mogą stanowić autorytet kulturalny – omawia zwyczaj społeczny – zna system języka – opisuje kryterium funkcjonalne i narodowe – wskazuje formy niefunkcjonalne w podanych wypowiedziach – posługuje się synonimami rodzimymi i obcymi przy konstruowaniu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady niezgodnych z systemem, a zaakceptowanych przez kryterium zwyczaju społecznego form językowych – analizuje wpływ autorytetu kulturalnego na ocenę poprawności wypowiedzi – ocenia poprawność wypowiedzi ze względu na zgodność z systemem języka